

Motion till riksdagen 2012/13:A340

av **Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)**

Unga människors villkor på arbetsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om unga människors villkor på arbetsmarknaden.

Motivering

Livsvillkoren för unga människor måste bli bättre. Enligt en SCB-rapport från hösten 2011 har ungas ekonomi och hälsa ända sedan 1990-talets början försämrats i förhållande till äldre generationer. Detta är en alarmerande utveckling som måste brytas.

En huvudförklaring till den negativa utvecklingen handlar om ungas situation på arbetsmarknaden.

I dag har vi massarbetslöshet i Sverige och alldeles för många ungdomar börjar sitt vuxna liv med arbetslöshet. Men även många av de unga som lyckas få ett jobb möter svårigheter och otrygghet. Ungas svaga position på arbetsmarknaden påverkar också andra stora livsprojekt som bostad och familjebildande.

I detta läge hävdar borgerliga partier att sänkta ungdomslöner och sämre anställningsvillkor skulle ge fler ungdomar jobb. Bortsett från att detta blottar en okunskap om den svenska partsmodellens funktionssätt, som borgerliga politiker annars vill ge sken av att hylla, finns det svagt empiriskt stöd för att idén skulle fungera i verkligheten. Flera forskare och internationella organisationer, bland annat OECD, är kritiska till att lägre minimilöner skulle påverka sysselsättningen positivt.

Vad vi däremot vet är att den borgerliga politiken leder till större inkomstskillnader och en ökad polarisering på svensk arbetsmarknad. Unga människor används som murbräcka, men på sikt är det villkor i hela branscher som

Fel! Okänt namn på

står på spel. Även andra grupper kan pekats ut som aktuella för lägre löner och sämre villkor.

Vi socialdemokrater motsätter oss denna utveckling, och vill tvärtom se en politik som tillvaratar unga människors potential och ger dem framtidstro.

Grundläggande är därför att utveckla en politik för full sysselsättning. Hög arbetslöshet kostar mycket, såväl för den enskilde som för samhället. Hög arbetslöshet innebär också en maktförskjutning från löntagare till arbetsgivare. När många människor saknar jobb pressas löner och villkor, och de som inte ses som hundra procentigt attraktiv arbetskraft sorteras bort. Om unga människors livsvillkor ska kunna förbättras är det nödvändigt med både hög sysselsättningsgrad och låg arbetslöshet.

Det är också nödvändigt med breda utbildningsinsatser. I dag är en bra utbildning ofta avgörande för möjligheten att få jobb. Arbetslösheten är mer än dubbelt så hög bland 20–24-åringar som saknar gymnasieutbildning som bland dem med gymnasieexamen. Därför är det angeläget att skolan ges förutsättningar att klara sitt uppdrag så att alla unga kan slutföra sin gymnasieutbildning. Att minska avhoppet från gymnasieskolan bör vara en central prioritering. Det är även viktigt att unga människor får en andra utbildningschans. En starkt bidragande orsak till unga människors försämrade möjligheter till ett arbete är regeringens försämringar av vuxenutbildningen.

Vidare måste ungas möjligheter till arbetslivserfarenhet prioriteras. För att underlätta etableringen på arbetsmarknaden efter avslutade studier är det viktigt att tidigt stärka ungas kontakter med arbetslivet. Det handlar om att förbättra ungas möjligheter till exempelvis traineeplatser, arbetslivspraktik och sommarjobb. Många unga som borde få hjälp att komma ut i arbetslivet är i dag placerade i olika former av konstgjorda arbeten utan utvecklingsmöjligheter, till exempel fas 3. Det är också viktigt att aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen tas bort. Vi vill se tidiga insatser för unga arbetslösa. De ska inte, som i dag är fallet, behöva vänta 90 dagar på verkningfulla insatser.

En avgörande fråga är också unga människors trygghet på arbetsmarknaden. I dag får många unga bara tidsbegränsade anställningar eller deltidsarbete. Många beskriver hur de måste bevaka telefonen för att visa att de ständigt är tillgängliga för att hoppa in och jobba några timmar. Tillfälliga anställningar får ofta negativa konsekvenser för arbetstagaren som ekonomisk otrygghet, sämre möjligheter till kompetensutveckling och sämre arbetsmiljö. Det är en myt att unga människor skulle föredra ett liv i otrygghet med ständiga jobbyten. Tvärtom är trygga jobb en förutsättning för unga människors frihet och utvecklingsmöjligheter.

Slutligen menar vi att det behövs en välfungerande arbetslöshetsförsäkring. En arbetslöshetsförsäkring som är kopplad till en aktiv arbetsmarknadspolitik är en viktig länk i en fungerande arbetslinje. Sedan den borgerliga regeringen höjde avgifterna till a-kassan 2007 har andelen ungdomar som står utan arbetslöshetsförsäkring ökat kraftigt. År 2006 valde nästan sex av tio unga att gå med i a-kassan. Sedan dess har andelen sjunkit betänkligt – under 2011 valde knappt tre av tio unga att gå med. Det innebär att många unga människor i dag saknar en rimlig inkomstrygghet vid arbetslöshet och måste söka försörjningsstöd. Det tycker vi är oacceptabelt. Om arbetslöshetsförsäkringen

Fel! Okänt namn på

ska fungera som en allmän och generös omställningsförsäkring krävs en sammanhållen översyn av hela regelverket kring a-kassan.

Vad som ovan anförts om unga människors villkor på arbetsmarknaden bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2012

Caroline Helmersson Olsson (S)

Agneta Gille (S)

Ann-Kristine Johansson (S)

Börje Vestlund (S)

Christer Adelsbo (S)

Christina Zedell (S)

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)

Gunnar Sandberg (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Isak From (S)

Johan Löfstrand (S)

Kerstin Engle (S)

Kurt Kvarnström (S)

Leif Pettersson (S)

Mattias Jonsson (S)

Peter Johnsson (S)

Suzanne Svensson (S)

Krister Örnfjäder (S)

Anders Karlsson (S)

Annelie Karlsson (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Christina Oskarsson (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Gunilla Svantorp (S)

Hans Hoff (S)

Ingemar Nilsson (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Katarina Köhler (S)

Kerstin Haglö (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Lennart Axelsson (S)

Monica Green (S)

Peter Persson (S)

Jennie Nilsson (S)